

LIPIEC

Kalendarium lipiec 1980

1

- Początek strajków o zaniechanie podwyżek cen i żądanie podwyżek płac. Strajkują: WSK PZL-Mielec (do 5 VII), Zakłady Mechaniczne Ursus w Warszawie (do 4 VII), Sanocka Fabryka Autobusów Autosan, Fabryka Obrabiarek Specjalizowanych Ponar w Tarnowie, Zakłady Metalurgiczne Pomet w Poznaniu (do 4 VII), kierowcy Transbudu w Tarnobrzegu zatrudnieni przy budowie elektrowni Połaniec.
- Obraduje Biuro Polityczne KC PZPR. Tematami obrad są: możliwości zwiększenia produkcji rynkowej oraz rozwój drobnego przemysłu. Sprawa strajków nie zostaje poruszona.

2

- Strajki wybuchają w kolejnych zakładach: w Fabryce Przekładni Samochodowych Polmo w Tczewie (do 4 VII), na niektórych wydziałach Huty Warszawa, w filii Zakładów Mechanicznych Ursus w Ostrowie Wielkopolskim i Włocławku, w Centrum Naukowo-Produkcyjnym Technik Komputerowych i Pomiarów w Warszawie oraz w Rzeszowskim Kombinaie Budowlanym w Dąbrowie Górniczej – strajkujący stawiają żądania płacowe, zmiany stawek lub norm.
- KSS „KOR” wydaje Oświadczenie, w którym apeluje do robotników o prowadzenie protestów w sposób zorganizowany i odpowiedzialny, a także o zachowanie solidarności między strajkującymi załogami: [...] *Załogi muszą mieć świadomość, że tylko solidarne działanie może przynieść dodatnie skutki.* [...]
- W mieszkaniu Jacka Kuronia na warszawskim Żoliborzu zostaje uruchomiony punkt zbierania informacji o strajkach i przekazywania ich polskojęzycznym rozgłoszom na

Zachodzie.

3

- Strajki: w Fabryce Lamp Kineskopowych Zelos w Piasecznie k. Warszawy, w Walcowni w Śremie (filia Zakładów Przemysłu Metalowego H. Cegielski w Poznaniu) i w żyrdowskich Zakładach Remontu Obrabiarek Ponar-Reso, Zakładach Spirytusowych Polmos i Zakładach Garbarskich Syrena. Strajkujące załogi domagają się cofnięcia podwyżek.

4

- Strajkuje Tarnowskie Przedsiębiorstwo Budownictwa Ogólnego.

8

- Strajk podejmują: Fabryka Samochodów Osobowych na Żeraniu (do 10 VII), Zakłady Lniarskie w Żyrardowie (do 14 VII). Zakłady Mięsne w Grudziądzu, Instal w Kaliszu, Przedsiębiorstwo Gospodarki Rolnej w Grabowie Kościerskim. Strajkujący żądają zniesienia podwyżek cen, podwyższenia zarobków, podwyższenia stawek za przestoje i gwarancji bezpieczeństwa dla uczestników strajku.

8-24

- Strajki i protesty na Lubelszczyźnie – później określane mianem Lubelskiego Lipca – obejmują około 50 tys. pracowników ze 150 zakładów pracy Lublina, Chełma, Kraśnika, Lubartowa, Opola Lubelskiego, Puław, Radzyna Podlaskiego, Świdnika i innych. Nie są jednak koordynowane i nie dochodzi do powstania międzyzakładowego komitetu strajkowego. [Lubelski Lipiec](#) zaczął się strajkiem w Wytwórni Sprzętu Komunikacyjnego PZL-Świdnik (8 VII) po podwyżkach artykułów spożywczych w zakładowych bufetach. Strajk objął całą załogę. Następnego dnia do strajkujących przyjeżdża minister przemysłu maszynowego Aleksander Kopeć i wojewoda lubelski Mieczysław Stępień. 11 VII podpisano pierwsze w historii PRL porozumienie między strajkującymi robotnikami a władzą. 9-punktowy dokument w imieniu załogi podpisali: Zofia Bartkiewicz, Zygmunt Karwowski oraz Roman Olcha, w imieniu władz: dyrektor naczelny WSK Jan Czogała, przewodniczący samorządu robotniczego oraz przewodniczący Rady Zakładowej. 18 VII w lokalnej prasie zamieszczono „Apel do mieszkańców Lublina”, podpisany przez I sekretarza KW PZPR i przewodniczącego Wojewódzkiej Rady Narodowej. Apel rozplakatowano też na ulicach miasta oraz

odczytano na antenie lokalnej rozgłośni radiowej. Biuro Polityczne KC PZPR powołuje Komisję Rządową z wicepremierem Mieczysławem Jagielskim, która 19 VII, przybywa do strajkujących i godzi się na realizację większości postulatów.

- Ważniejsze strajkujące zakłady z Lublina: Autoryzowana Stacja Obsługi Polmożbyt (8-11 VII), Fabryka Maszyn Rolniczych Agromet (9-14 VII), Fabryka Samochodów Ciężarowych (11 VII), Lubelskie Zakłady Naprawy Samochodów (10-15 VII), Lubelska Fabryka Wag (12-14 VII), Zakłady Obuwnicze im. Mariana Buczka (14 VII), Zakłady Jajczarsko-Drobiarskie, Herbapol (14 VII), Locomotywnia PKP (16-19 VII), Lubelski Węzeł Kolejowy (17-19 VII), Przedsiębiorstwo Transportu Handlu Wewnętrznego (17-18 VII), Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne (17-18 VII), Spółdzielnia Transportu Wiejskiego (16-21 VII) Lubelskie Przedsiębiorstwo Budownictwa Mieszkaniowego Przedsiębiorstwo Robót Inżynieryjnych, Lubelskie Przedsiębiorstwo Budownictwa Przemysłowego, Spółdzielnia Pracy Niewidomych, Zakład Naprawczo-Produkcyjny Mechanizacji Rolnictwa (10 VII), Lubelskie Zakłady Przemysłu Skórzanego (11 -14 VII), Lubelskie Zakłady Mięsne (12-14 VII), Lubelskie Zakłady Drobiarskie (14 VII), Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne (17-18 VII), Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania i kilkadziesiąt innych.
- Ważniejsze strajkujące zakłady z województwa lubelskiego: Wytwórnia Sprzętu Komunikacyjnego PZL-Świdnik (8-11 VII), Fabryka Łożysk Toczących w Kraśniku, Zakłady Komunikacji Miejskiej oraz Transbud w Chełmie Lubelskim, Huta Szkła w Lubartowie, Zakłady Azotowe Puławy (11-VII), Spółdzielnia Pracy w Opolu Lubelskim.

9

- W Warszawie obraduje aktywny partyjno-gospodarczy. I sekretarz KC PZPR Edward Gierek uspokaja zebranych, określając trudności jako przejściowe i podkreślając aktualność programu sformułowanego na VIII Zjeździe PZPR w [II](#) 1980.

9-31

- Strajki obejmują cały kraj, w niektórych zakładach kilkugodzinne i tylko na poszczególnych wydziałach, w innych kilkudniowe przy poparciu całej załogi. Oprócz cofnięcia podwyżek cen żądania dotyczą spraw pracowniczych, w tym podwyżek płac (od 1000 do 1500 zł), ale także kontroli gospodarności w zakładach i zmiany sposobu zarządzania.
- Strajkują m.in.: Zakłady Mięsne w Grudziądzu (9 VII), Zakłady im. Róży Luksemburg w Warszawie (9 VII), Zakłady Tkanin Technicznych w Żyrardowie (9-14 VII), Fabryka

Samochodów Osobowych na Żeraniu w Warszawie (10-14 VII), Fabryka Naczyń Emaliowanych Światowid (10 VII) i wydział zbrojarni Betoniarni nr 1 w Myszkowie (10-14 VII), Zakłady Wytwórcze Urządzeń Telefonicznych w Warszawie (11 VII), Zakłady Emma-Apator w Toruniu (11 VII), Zakład Z-3 Zakładów Chemicznych w Oświęcimiu (11 VII), Zamech w Elblągu (11 VII), Wytwórnia Konfekcji Poldres i Zakłady Przemysłu Pończoszniczego Stella w Żyrardowie (11-14 VII), Poznańskie Zakłady Spirytusowe Polmos (11 VII), Wydział Odlewni Wytwórni Sprzętu Komunikacyjnego w Gorzycach k. Sandomierza (11 VII), Zakłady Elektrotechniczne Warel w Warszawie (12-14 VII), Warszawska Fabryka Pomp (14-15 VII), Elektromontaż w Łodzi (14 VII), Tarchomińskie Zakłady Farmaceutyczne Polfa w Warszawie (14 VII), Spółdzielnia Transportu Wiejskiego Oddział w Mielcu (14 VII), Fabryka Obrabiarek Precyzyjnych Awia w Warszawie (15 VII), Zakłady Mięsne w Ostrołęce (15 VII), Zakłady Mięsne w Warszawie (16 VII), Przedsiębiorstwo Transportowo-Sprzętowe Budownictwa Transbud we Włocławku Oddział Kutno (16 VII), Huta Stalowa Wola (17-21 VII), Zakłady Graficzne RSW-Prasa w Warszawie (18 VII), Kopalnia Miedzi Polkowice (18-19 VII), Zakłady Automatyki Przemysłowej Mera-Zap w Ostrowie Wielkopolskim (18-21 VII), Kopalnie Miedzi Lubin i Rudna (19 VII), Ostrołęckie Zakłady Celulozowo-Papiernicze (19 VII), Przedsiębiorstwo Transportu Samochodowego Łączności w Warszawie (21 VII), filia ZM Ursus w Ostrowie Wielkopolskim (21 VII), włocławskie Azoty (23 VII), Zakłady Przemysłu Metalowego H. Cegielski w Poznaniu (23-24 VII), Fabryka Urządzeń Mechanicznych w Ostrzeszowie (23-24 VII), Zakłady Naprawcze Taboru Kolejowego i Wielkopolskie Zakłady Przemysłu Drzewnego Sklejka w Ostrowie Wielkopolskim (23-24 VII), Fabryka Domów w Stalowej Woli (23-26 VII), Lokomotywnia PKP w Gdyni-Grabówku (23-26 VII), Zakłady Elektrotechniki Motoryzacyjnej Polmo w Świdnicy (24 VII), Lokomotywnia PKP w Gdyni-Chyloni (24 VII), Zakład Doświadczalny Instytutu Łączności w Warszawie (24 VII), kilka fabryk Ostrowa Wielkopolskiego, m.in.: Baza Transportu Kombinatu Przemysłu Budownictwa Przemysłowego (24 VII), Zakłady Jajczarsko-Drobiarskie (24 VII), Zakłady Elementów Betonowych Prefabet (24 VII), zakłady pracy w Dusznikach i Namysłowie (24-26 VII), Fabryka Maszyn Rolniczych Archimedes we Wrocławiu (25 VII), Zakłady Mięsne w Nisku (25 VII), Zakłady Naprawcze Mechanizacji Rolnictwa w Słupsku (26 VII), Zakłady Naprawcze Mechanizacji Rolnictwa w Radomiu (26 VII), Jarocińskie Zakłady Papy Oddział w Czerwonaku (26 VII), Dolnośląskie Zakłady Elektryczne Dolmel we Wrocławiu (28-29 VII), Zakłady Metalowe Nimet w Nisku (28-29 VII), Port w Gdyni (29-30 VII), Zakłady Azotowe w Tarnowie (31 VII).

- Zbiera się Biuro Polityczne KC PZPR: omawia sytuację strajkową i wskazuje na potrzebę podwyższenia płac.

17

- Nie udaje się próba złamania strajku lubelskich kolejarzy przez sprowadzenie maszynistów z innych węzłów kolejowych – na apel Komitetu Strajkowego rezygnują oni z podjęcia pracy w zastępstwie strajkujących.

20

- Komitet Samoobrony Chłopskiej Ziemi Grójeckiej, Komitet Samoobrony Chłopskiej Ziemi Lubelskiej, Komitet Samoobrony Chłopskiej Ziemi Rzeszowskiej, Komitet Niezależnego Związku Zawodowego Rolników oraz redakcje chłopskich pism niezależnych: „Biuletynu Informacyjnego Zbroszy Dużej”, „Placówki”, „Rolnika Niezależnego”, „Wsi Rzeszowskiej” – wydają wspólnie Odezwę do strajkujących robotników:

[...] *Musi dojść do współgospodarzenia przez chłopów swoim terenem we wszystkich dziedzinach z wyjątkiem obronności. [Inaczej](#) wiecznie będzie nam groził powrót do czasów głodu. Jeżeli rozwiązania nie pójdą w tym kierunku, jeszcze mniej pozostanie młodzieży w rolnictwie, jeszcze mniej będzie żywności. [...] Jako chłopcy wyrażamy pełną solidarność z Wami – robotnikami i popieramy Wasze żądania. Na zakończenie przypomnijmy: Nie będzie mięsa w garnku i innej żywności na stołach Polaków, jeżeli dalej będzie niszczone polskie rolnictwo. [Przetrawanie](#) gospodarki rodzinnej to sprawa całego narodu.*

22

- Po raz pierwszy w historii PRL nie odbyły się żadne poważniejsze uroczystości państwowe związane z rocznicą ogłoszenia Manifestu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego.
- W Chełmie oblano farbą Pomnik Braterstwa Broni.

24

- Pod przewodnictwem I sekretarza PZPR Edwarda Gierka obradują pierwsi sekretarze komitetów wojewódzkich i kierownicy wydziałów KC. E. Gierek określa postulaty strajkujących załóg jako ich partykularne potrzeby załóg, nie liczących się z sytuacją kraju. Jerzy Łukaszewicz (twórca tzw. propagandy sukcesu) zachęca I sekretarzy KW do czujności wobec KSS „KOR” oraz wobec dywersyjnej działalności Radia Wolna Europa.

- Kierownictwo partyjno-rządowe udaje się na letni urlop. Edward Gierek, Władysław Kruczek, Jan Szydłak i Zdzisław Kurowski wyjeżdżają na Krym. Podczas nieobecności I sekretarza pracami Biura Politycznego i Sekretariatu KC PZPR kierować mają Edward Babiuch, Stanisław Kania i Jerzy Łukaszewicz.
- Strajk podejmuje większość zakładów pracy w Ostrowie Wielkopolskim.

30

- Na olimpiadzie w Moskwie Władysław Kozakiewicz ustanawia rekord świata w skoku o tyczce (578 cm) i na gwizdy sowieckich kibiców odpowiada słynnym od tamtej pory „gestem Kozakiewicza”. Zdjęcie przedstawiające ten moment obiegło prasę światową, poza tzw. państwami demokracji ludowej. Ambasador sowiecki w Polsce Borys Aristow wystąpił z bezskutecznym żądaniem odebrania medalu W. Kozakiewiczowi za obrazę widowni. Władze PRL tłumaczyły tyczkarza *skurczem mięśnia spowodowanym wysiłkiem*.

31

- Na Krymie Edward Gierek spotkał się z Leonidem Breżniewem. Obaj zapowiadają wzrost wymiany handlowej o ok. 34% w ciągu najbliższych 5 lat. W informacji o spotkaniu zabrakło tradycyjnej formuły o całkowitej jedności poglądów we wszystkich omawianych sprawach.